

TROMS fylkeskommune

ROMSSA fylkkasuohkan

Handlingsplan

for

*næringsrettede utviklingstiltak
(Statsbudsjettet Kap. 551 post 61)*

i

Troms

2004 - 2007

30.april 2004

Innholdsfortegnelse

1. Styringsgruppens arbeid.....	3
2. Sammendrag.....	4
3. Innledning.....	5
4. Prosessen.....	6
5. Målsetting med virkemidlet.....	6
6. Tidsperspektiv - oppfølging – rullering.....	7
7. Økonomiske rammer.....	7
8. Fordeling.....	7
9. Forvaltning.....	8
10. Konsekvenser for næringslivet.....	9
11. Administrative konsekvenser.....	10
12. Programområder - den tiltaksrettede delen av handlingsplanen.....	10
VEDLEGG : Konsekvenser av omlegging av RDA for Troms.....	14

1. Styringsgruppens arbeid

Styringsgruppen har etter mandat fra fylkesrådet i Troms gitt i møte den 15.12.03 utarbeidet den helhetlige handlingsplanen for næringsrettede utviklingstiltak i Troms 2004- 2007.

Styringsgruppens innstilling ”Handlingsplanen for næringsrettede utviklingstiltak i Troms 2004- 2007 (statsbudsjettet Kap. 551 post 61)” er enstemmig.

Styringsgruppen har bestått av:

Arne Eidsmo, NHO Troms(leder)
Geir Solheim, RBL
Roald Skoglund, NESO/MEF,
Knut Wilhelmsen, EBA/NELFO
Tore Andreassen, HSH
Jan Solheim, Troms fylkeskommune
Stein Ovesen, Troms fylkeskommune

Asbjørn Rasch, Innovasjon Norge (observatør)

Sekretariat: Ian Jawahir og Anne Hjortdahl, Troms fylkeskommune, Regional utviklingsetat

Tromsø 29. april 2004,

Arne Eidsmo
leder styringsgruppen

2. Sammendrag

Handlingsplanen er utarbeidet som en konsekvens av at ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift falt bort 01.01.04

De berørte fylkeskommunene har fått i oppdrag å koordinere arbeidet med utarbeidelsen av handlingsplanene for bruk av de næringsrettede utviklingsmidlene.

De ulike bransjeorganisasjonene har utarbeidet bransjevise handlingsplaner for de næringsrettede utviklingsmidlene for Troms, hvor av noen er fylkesoverskridende. I tillegg har kommuner, regionene, utdannings-, forsknings- og finansinstitusjoner kommet med innspill. Dette utgjør grunnlaget for den helhetlige handlingsplanen for næringsrettede utviklingstiltak i Troms 2004- 2007.

For næringslivet i Troms vil bortfallet av den regionale differensierte arbeidsgiveravgiften føre til en merkostnad¹ når full arbeidsgiveravgift innføres i 2007 på i overkant av 442 mill. kr². For 2004 er merkostnadene beregnet til 95 mill. kr³.

Næringslivet i Troms står fremfor store utfordringer ved at landsdelens hovednæring er rammet av alvorlige problemer. Ved at hele landsdelens befolkning er avhengig av fiskeriene, blir de negative konsekvensene store, da den generelle investeringsevnen er betydelig svekket. For deler av næringslivet kompenseres til en viss grad vanskelighetene i fiskeriene ved at forsvaret og petroleumsindustrien investerer sterkt i landsdelen, noe som gir betydelige ringvirkninger. Petroleumsindustriens store utbygninger på norsk og russisk side gir store utfordringer og muligheter. Det samme kan sies om den generelle utviklingen i Russland som marked. Det er derfor behov for en stor satsning i landsdelen for å kunne imøtekomme denne utviklingen.

Utfordringen er å utvikle en handlingsplan som kan bidra til å gi næringslivet muligheter til å konkurrere på like vilkår nasjonalt og internasjonalt.

Handlingsplanen omfatter følgende programområder:

- Kompetansehevning
- Innovasjon og nyskaping
- Regionbygging
- Infrastruktur

Tiltakene i handlingsplanen vil gjennomføres ved følgende innsatsområder:

- styrke innovasjonsevnen, kompetansenivået og konkurranseevnen
- utvikle attraktive regioner (kompetanse, teknologi og infrastruktur)
- utvikle et regionalt tilpasset og markedsorientert kunnskapsmiljø

¹ Fratrukket bagatellmessig støtte

² I følge beregninger gjort av Møreforskning

³ Tall fra KRD, Møreforsk har beregnet at for 2004 er merkostnadene i Troms 108 mill kr.

Styringsgruppen for RDA i Troms tilrår at ansvaret for forvaltningen av midlene skal legges til Troms fylkeskommune. Troms fylkeskommune utnevner et styre med representanter for næringsliv (4), fylkeskommunen (2), KS (1) og Innovasjon Norge (1). Næringslivet skal være i flertall i styret. Innovasjon Norge vil være operatør der dette er naturlig. Lederen av styret skal være fra næringslivet og skal ha dobbelstemme ved stemmelikhet.

3. Innledning

I brev fra Kommunal- og regional departementet av 22.10.03 ble det informert om regjeringens budsjettforslag for Kap. 551 post 61, Næringsrettede utviklingstiltak. Budsjettposten er en del av en samlet pakke for tiltak i forbindelse med omleggingen av differensiert arbeidsgiveravgift. Tiltakene skal samlet sett ha en provenyvirkning tilsvarende de økte avgiftsinntektene som følger av omleggingen i arbeidsgiveravgiften.

Fordelingen av midlene i budsjettposten Kap. 551 post 61, Næringsrettede utviklingstiltak skal skje ved fylkesvise handlingsplaner. Tiltakene i handlingsplanen skal ta utgangspunkt i de spesielle utfordringene og ressursene som finnes i hver region. Regjeringen legger derfor opp til at næringslivet, kommunene og det regionale partnerskapet for øvrig deltar i utformingen av handlingsplanen.

Målet med midlene er å få til en særskilt næringsrettet innsats i områder som får økt arbeidsgiveravgift fra og med 2004. Midlene skal gå til tiltak som kan gi varige, positive effekter i de områdene som får økt arbeidsgiveravgift.

Det blir lagt til grunn at midlene kan brukes innenfor ulike sektorer og områder for å fremme næringsutvikling. Dette kan for eksempel være samferdsel, digital infrastruktur, FoU og tiltak for nyskaping, kompetanseheving, samarbeid mellom skole og næringsliv eller andre tiltak som kan gjøre næringslivet mer konkurransedyktig og lønnsomt. Midlene kan ikke brukes til ordinær drift av fylkeskommunale eller kommunale tjenester eller tjenesteproduksjon, med unntak av eventuelle spesielle forsøksordninger. Bruken av midlene må skje innenfor de rammene som er satt i regelverket om offentlig støtte etter EØS-avtalen.

Fylkeskommunene er bedt om å påta seg en koordinerende rolle med å utarbeide fylkesvise handlingsplaner for bruken av de næringsrettede utviklingsmidlene.

Fylkesrådet i Troms oppnevnte i møte den 15.12.03 en styringsgruppe for å utarbeide en handlingsplan for de næringsrettede utviklingsmidlene. I styringsgruppen har følgende vært representert: NHO (leder), RBL, NESO/MEF, EBA/NELFO, HSH og Troms fylkeskommune med 2 representanter. Innovasjon Norge har deltatt som observatør. Troms fylkeskommune v/ regional utviklingsetat har vært sekretariat for arbeidet.

4. Prosessen

Det har vært avholdt møter med kommunene/regionrådene og bransjeorganisasjoner der formålet med ordningen ble presentert og ulike innsatsområder ble diskutert. Det har også vært en bred diskusjon om ulike forvaltningsmodeller for de næringsrettede utviklingsmidlene i Troms.

Kommunene/regionrådene ble inviterte til å komme med innspill til handlingsplanen med utgangspunkt i spesielle utfordringer og ressurser i kommunene/regionene. Utdannings-, forsknings- og finansinstitusjoner ble også bedt om å komme med innspill, spesielt med utgangspunkt i det ufødte næringsliv. Bransjeorganisasjonene ble bedt om å utarbeide handlingsplaner med utgangspunkt i bransjenes utfordringer. De bransjevise handlingsplanene og de ulike innspillene danner grunnlaget for den helhetlige handlingsplanen for Troms. De ulike bransjeorganisasjoner som har utarbeidet bransjespesifikke handlingsplaner, har gjennomført en bred prosess med sine respektive medlemsbedrifter.

Styringsgruppen har ikke registrert forslag fra de nasjonale virkemiddelaktørene og har derfor forholdt seg kun til de innspill som er kommet inn fra ulike bransjer, kommunene og FoU-miljøene.

I tillegg til den prosessen som fylkeskommunen har koordinert, har det vært avholdt flere møter med næringslivet i regi av NHO Troms. Kommune og regionene har også vært i dialog med næringslivet gjennom regionale arbeidsgrupper nedsatt med representanter fra næringslivet. I tillegg har det vært avholdt møter med finansnæringen og FoU-miljø i Troms. Sekretariatet i Troms og Nordland har hatt en kontinuerlig dialog i prosessen. Det har også vært avholdt avklaringsmøter med Kommunal- og regionaldepartementet underveis i prosessen.

De innkomne innspillene hatt ulik form, ulik geografisk inndeling og tiltakene har hatt ulik karakter. Innspillene reflekterer det mangfold som kjennetegner næringsstrukturen i de berørte fylkene.

Programsatsning for media innarbeides i handlingsplanen når omforent innspill fra bransjen foreligger 01.05.04.

5. Målsetting med virkemidlet.

Målsettingen med de nye næringsrettede utviklingstiltakene er at næringslivet over tid stimuleres til en utvikling som skaper et mer robust næringsliv og regioner som er bedre i stand til å bære den økonomiske merbelastningen som økt arbeidsgiveravgift medfører. Kompensasjonsmidlene skal derfor brukes til å gi de bedriftene/bransjene og regioner som rammes varig økt konkurransekraft og inntjeningsevne.

I brev av 22.10.03 fra KRD fremgår følgende:

”Siktemålet er å støtte tiltak som kan gi varig positiv effekt for både næringslivet og regionene. For å nå målsettingen om mer vekstkraftige regioner og konkurransedyktige bedrifter, mener regjeringen at tiltakene bør ta utgangspunkt i de spesielle utfordringer som finnes i hver region”.

Dette er lagt til grunn i utarbeidelse av regionale handlingsplaner som offensivt utnytter kompensasjonsmidlene til beste for det berørte næringsliv og Tromssamfunnet.

6. Tidsperspektiv - oppfølging – rullering

Handlingsplanen for Troms relateres til de nærings- og samfunnsmessige utfordringer regionene har. Da planen tar utgangspunkt i strategiene i Fylkesplanen for Troms 2004 – 07, vil det være naturlig å revidere planen parallelt med utarbeidelse av ny fylkesplan. Dette vil skje i løpet av 2007, da også full arbeidsgiveravgift innføres og full kostnadsøkning rammer næringslivet. Det vil foretas mellomrevisjon i løpet av 2005.

Planen har en utviklingshorisont på 8 år. Visjonen er å utvikle et robust næringsliv som har muligheter til å konkurrere på like vilkår nasjonalt og internasjonalt senest innen 2012. Målsettingen er å iverksette denne handlingsplanen høsten 2004.

7. Økonomiske rammer

Stortinget har gjennom behandlingen av statsbudsjett for 2004 satt av 700 mill. kr som kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift i 2004 (fratrasket bagatellmessig støtte). 200 mill kr. av denne rammen er satt av til transportstøtte, slik at 500 mill. kr. er satt av til næringsrettede utviklingstiltak.

For Troms er det beregnet at kompensasjon i form av transportstøtte vil utgjøre ca. 27 mill kr. i 2004. For de næringsrettede utviklingsmidler er rammen for Troms beregnet til ca. 68 mill. kr. for 2004. Fra 2007 er kompensasjonen inkl. transportstøtte og næringsrettede utviklingsmidler beregnet til ca. 442 mill.

Dette estimatet er gjort på bakgrunn av tidligere beregninger til Møreforskning, sammen med forholdstallet mellom transportstøtte og de næringsrettede utviklingsmidler i 2004. Disse tallene er beregnet ut fra den totale rammen på 700 mill. kr.

8. Fordeling

Handlingsplanen bygges opp i to deler.

- Bransjerettede tiltak
- Regionale tiltak

De bransjerettede tiltakene kan være innrettet både mot fylket som enhet, flere fylker eller geografiske områder innen fylket. De regionale tiltakene tar utgangspunkt i regionene som geografisk enhet.

Styringsgruppen for RDA i Troms er av den oppfatning at de fylkesvise midlene over budsjettposten Kap. 551 post 61, Næringsrettede utviklingstiltak, skal tilbakeføres til fylket i sin helhet. Det vil si både de midlene som skal finansiere de bransjerettede tiltakene og de regionale tiltakene.

Finansiering av tiltakene mellom de ulike programområdene skjer gjennom følgende prosentvise fordeling:

Programområde	% - vis fordeling	Ramme 2004
Kompetanse	45 %	28,8 MNOK
Innovasjon og nyskaping	25 %	16,0 MNOK
Regionbygging	15 %	9,6 MNOK
Infrastruktur	15 %	9,6 MNOK

For Troms er tentativ ramme for de bransjerettede tiltak og regionale tiltak 64 mill. kr. for 2004, jf brev fra KRD av 05.04.04. Ved en fylkesvis fordeling av rammen for de bransjerettede program som skal forvaltes av KRD, forutsetter styringsgruppen for RDA i Troms at rammen for de næringsrettede utviklingsmidler i Troms økes med 14 mill kr.

9. Forvaltning

Styringsgruppen for RDA i Troms tilrår at ansvaret for forvaltningen av midlene skal legges fylkeskommunen.

Troms fylkeskommune oppnevner et styre med representanter fra næringsliv (4), fylkeskommunen (2), KS (1) og Innovasjon Norge (1). Lederen av styret skal være fra næringslivet og skal ha dobbelstemme ved stemmelikhet. Det skal også oppnevnes varamedlemmer til styret. Styret oppnevnes for 2 år.

Innovasjon Norge vil være operatør der dette er naturlig (bedriftsrettede tiltak, andre relevante tiltak). Troms fylkeskommune vil være operatør der dette er naturlig (regionbygging/infrastruktur). FoU-miljø og regioner kan også være operatør for spesifikke programsatsninger.

Det vil være naturlig med fylkesgrenseoverskridende programsatsninger for bransjer som reiseliv, media, bygg og anlegg og verftsindustrien og for FoU/innovasjonssatsninger. Styret for næringsrettede utviklingstiltak i Troms og Nordland fylke vil i samarbeid foreta en organisering av de bransjerettede program samt avtale operatøransvar. Det er ønskelig med dialog med Innovasjon Norge og Finnmark fylkeskommune om relevante utviklingsprosjekter.

Gjennomføring av planen baseres på programsatsning i samarbeid med næringsliv, regioner og FoU-miljø. Styret har ansvaret for å iverksette programmene. Følgende kriterier til grunn ved gjennomføring program:

- Relevans
- Nyttepotensial
- Kvalitet
- Synergieffekter med annen aktivitet
- Effektiv system for formalisering av vedtak

Det har vært konsensus i styringsgruppen i Troms både når det gjelder prioritering av de ulike innsatsområdene og forvaltningsmodell.

10. Konsekvenser for næringslivet

Omleggingen av regionalt differensiert arbeidsgiveravgift (RDA) som følge av vedtak om brudd på EØS' statsstøttereguleringer slår negativt ut for mange bedrifter. Kostnadsøkningen som følge av omleggingen er betydelig for mange og kan være utslagsgivende for om bedrifter skal overleve eller ikke i en allerede hardt presset økonomisk situasjon. Opptrappingen av arbeidsgiveravgiften skjer etter følgende plan fra 2004 – 2007.

	2003	2004	2005	2006	2007
Sone 2	10,6 %	14,1 %	14,1 %	14,1 %	14,1 %
Sone 3	6,4 %	8,3 %	10,2 %	12,1 %	14,1 %
Sone 4	5,1 %	7,3 %	9,5 %	11,7 %	14,1 %
Sone 5	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %

I Norge vil det berørte næringsliv få en samlet kostnadsøkning på 790 mill. kr i 2004 og 1,9 milliarder kroner i 2007⁴, som skal kompenseres gjennom de næringsrettede utviklingsmidler og transportstøtte. For 2004 er det bevilget om lag 500 mill. kr til næringsrettede utviklingstiltak, jf brev fra KRD av 10.02.04.

I Nord- Norge har tiltaksone (sone 5) fått fritak for innføringen av arbeidsgiveravgift. Resten av Troms og hele Nordland omfattes av sone 4, og vil derfor få en gradvis økning fra 5,1 % til 14,1 %. For hele næringslivet i Nord- Norge vil kostnadsøkningen utgjøre 300 mill. kr i 2004 og 1,2 mrd. kr i 2007.

Det er gjort et estimat på størrelsen på de næringsrettede utviklingsmidlene i Nord- Norge i årene fram til 2007. Dette estimatet er gjort på bakgrunn av tidligere beregninger til Møreforskning, sammen med forholdstallet mellom transportstøtte og de næringsrettede utviklingsmidler i 2004. Dermed forventes følgende tilbakeførsel til landsdelen i form av **næringsrettede utviklingsmidler** fram til 2007:

	2004	2005	2006	2007	Sum 2004 - 07
Troms	68 mill	125 mill	196 mill	276 mill	665 mill
Nordland	121 mill	220 mill	344 mill	495 mill	1180 mill
Nord – Norge	189 mill	345 mill	540 mill	771 mill	1845 mill
Norge	500 mill	739 mill	977 mill	1216 mill	3432 mill

Etter 2007 vil alle bedrifter i Norge, med unntak av bedrifter lokalisert i tiltaksone og de bransjer som har fått fritak⁵, måtte betale full arbeidsgiveravgift.

I tillegg til de næringsrettede utviklingsmidlene, skal næringslivet også kompenseres gjennom **transportstøtte**. Rammen satt av til transportstøtte bestemmer rammen satt av til næringsrettet utviklingstiltak. Hvis det viser seg at rammen til transportstøtte er satt for lav i forhold til de reelle kostnader til bedriftene, må rammen til næringsrettede utviklingstiltak endres tilsvarende.

⁴ I følge beregninger gjort av Møreforskning, og der det er tatt hensyn til bagatellmessig støtte

⁵ Fiskeri og landbruk

Estimerte verdier for transportstøtte i Troms er:

	2004	2005	2006	2007	Sum 2004 - 07
Troms	27 mill	50 mill	78 mill	111 mill	266 mill

Innovasjon Norge⁶ er operatør for transportstøtten.

11. Administrative konsekvenser

I arbeidet med å utarbeide de bransjevisse handlingsplaner har bransjene brukt mye ressurser, både økonomiske til kjøp ulike utredninger og i form av egeninnsats for å utarbeide underlagsdokumenter. Styringsgruppen for RDA vurderer det slik at disse bransjene må godtgjøres for disse kostnadene. Det settes derfor av midler fra de næringsrettede utviklingsmidler til å finansiere de bransjevisse handlingsplanene samt videreutvikle disse fram til 2007. Det skal også settes av en ramme for forvaltning/operatør/drift av styret av disse midlene.

12. Programområder - den tiltaksrettede delen av handlingsplanen

Den tiltaksrettede delen av handlingsplanen består av 4 programområder, **Kompetanse, Innovasjon og Nyskaping, Regionbygging og Infrastruktur**. Programområdene deles i bedriftsrette og regionale tiltak. De bedriftrettede tiltakene inneholder strategier som går på bedriftsnivå/bransjenivå, mens de regionale tiltakene inneholder strategier som går på samfunnsutvikling lokalt/regionalt i samarbeid med næringslivet og FoU-miljø.

Troms fylkeskommune har forvaltningsansvar for handlingsplanen.

Programområde: Kompetanse

Ramme 2004: 28,8 MNOK

Bransjerettede tiltak

KO.1 strategi	Tiltak	Operatør
1. Øke kompetansenivået og konkurranseevnen	a. Utvikling av bedriftene med vekt på IKT – kompetanse b. Utvikling/kompetansetilførsel c. Etter- og videreutdanning for ingeniører og økonomer d. Økt tilskudd til lærlinger og videreopplæring av lærlinger e. Kompetansereiser i inn- og utlandet for å lære av hverandre f. Felleskompetanseprosjekter innenfor: salg/markedsføring, vertskap og servicekvalitet, logistikk produktutvikling/kvalitetssikring, økonomi/administrasjon, språk, kontraktsrett g. Kompetansebaserte strategi- og	Fylkeskommunen/ Innovasjon Norge

⁶ Distriktskontor Nordland

	utviklingsplaner h. Videreutvikle og gjennomføre den bransjetilpassede administrasjonsskolen for kontorledere i utførende bedrifter i. Høyere utdanning innen energi, miljø og kaldt klima	
2. Utvikle samarbeidsopplegg med vekt på arbeidsdeling og felles framstøt for å sikre økt andel av oppdragene knyttet til petroleumsaktivitetene i nord	a. Utvikling og gjennomføring for leveranser til petroleumsindustrien i Norge og i Russland	Fylkeskommunen/ Innovasjon Norge
3. Legge til rette for at utdanningsinstitusjoner og virksomheter kan styrke kontakt og informasjonsvirksomhet overfor hverandre	a. Etablere bedre samarbeid mellom skole, forskning og fagområder. Utvikling av fjernundervisning	Fylkeskommunen/ Innovasjon Norge
4. Øke inntjeningen fra de nasjonale og internasjonale markeder	a. Markeds- og konkurrentanalyse	Fylkeskommunen/ Innovasjon Norge

Regionale tiltak

KO.2 strategi	Tiltak	Operatør
1. Tilrettelegge for utviklingsmiljø, nettverks- og småsamfunnsprosjekter i Troms	a. Utvikling av kunnskapsmessig infrastruktur og nettverk (veksthus og næringshager)	Fylkeskommunen/ Innovasjon Norge
2. Styrke næringslivets rolle som motor for regional utvikling i samarbeid med kunnskapsmiljøene og offentlig myndighet	a. Kompetansekartlegging skole/utdanning – bransjenes behov (Harald Hårfagre)	Fylkeskommunen/ Innovasjon Norge

Programområde: Innovasjon og nyskaping Ramme 2004: 16 MNOK

Bransjerettede tiltak

IN.1 strategi	Tiltak	Operatør
1. Øke innovasjonsgraden	b. Nye markeder og produkter c. FoU – tiltak hvor bedriftene kan anvende forskning i sitt daglige virke d. Produktivitet og kvalitet e. Ny teknologi og etterspørsel etter ny funksjonalitet f. Økt fokus på rehabilitering og bevaring g. Tiltak som legger til rette for det ufødte næringsliv h. Markedstilpasset produktutvikling i eksisterende bedrifter	Fylkeskommunen/ Innovasjon Norge
2. Øke den regionale andelen av verdiskapningen ved at det skapes større økonomiske ringvirkninger av FoU-	a. Tilrettelegging for opplæring i og innføring av en bedre ”styrende dokumentasjon”. b. Organisasjonsutvikling	Fylkeskommunen/ Innovasjon Norge

innsatsen i Troms	c. Energiforbruk og bærekraftig utvikling d. Kommersialisering av forskningsresultater	
3. Utvikle robuste SMB som kan møte fremtidens krav til et konkurransedyktig næringsliv	a. Finansiering av bedriftsintern FoU b. Etablering av innovasjonsarena for næringer i Nord- Norge c. Inkubator-program for nystartede vektsbedrifter	Fylkeskommunen/ Innovasjon Norge
4. Øke aktiviteten og muligheter for prosjektsamarbeid mellom forskningsinstitusjon og næringsliv som vil styrke bedriftenes innovasjon og internasjonalisering	a. Større satsning på FoU-kontrakter b. Utvikle en samarbeidsstrategi mot aktuelle FoU- og kompetansemiljøer c. Næringsrettede regionale FoU-program d. Samarbeid/veiledning til bedrifter på FoU-prosjekter	Fylkeskommunen/ Innovasjon Norge

Regionale tiltak

IN.2 strategi	Tiltak	Operatør
1. For å få økt grad av innovasjon må også koblinger/næringsklynger mellom ulike næringer stimuleres og tiltak på tvers av næringer prioriteres	a. Etablering av ny forskningsbasert næringsvirksomhet	Fylkeskommunen/ Innovasjon Norge
2. Bygge opp kompetente egenkapitalmiljøer der kapitalen regionaliseres og knyttes opp mot FoU-miljøer for å styrke innovasjonssystemet i regionene og gjøre aktiv eierkompetanse tilgjengelig både for såkornsbidrifter og tradisjonelle oppstartsbedrifter	a. Etablere et risikovillig egenkapital fond (såkornfond)	Fylkeskommunen/ Innovasjon Norge

Programområde: Regionbygging

Ramme 2004: 9,6 MNOK

Bransjerettede tiltak

RB.1 strategi	Tiltak	Operatør
1. Videreutvikle den regionale utviklingskompetansen gjennom kunnskapsoppbygging, strategiske regionnettverk/arena, deltakelse i internasjonale program samt internasjonale fora for regionalpolitikk	a. LUK b. Leverandørutvikling c. Utvikling av samarbeid ved OPS-kontrakter d. Styrke felles profilering og markedsføring av nordnorsk næringliv med OL i Tromsø 2014 som brekkstang e. Utvikle og gjennomføre et bransjetilpasset "daglig lederforum"/ ledernetttverk/lederutvikling f. Bedre rekruttering til og fagopplæring i bransjen g. Utvikling av alternativ fagopplæring for	Fylkeskommunen/ Innovasjon Norge

	byggebransjen i Nord- Norge h. Bedre bransje rennomè i. HMS/Kvalitetssikring og kompetansebevaring/utvikling i bedriftene j. Utforming og utvikling av Bransjevise handlingsplaner for bruk av næringsrettede utviklingsmidler i Troms k. Operativ regional innovasjonarena/ strategiske nettverk/arenabygging l. Kompetansepool i næringslivet m. Utarbeide energiplaner i kommunene med fokus på industri og næringsutvikling n. Identifisere aktuelle utviklingsprosjekter innen kompetanse, bredband, teknologi og rekruttering	
2. Øke den enkelte reiselivsbedrifts og nordnorsk reiselivs konkurransekraft	a. Program "Reiseliv" – Merkevarer Nord-Norge	Fylkeskommunen/ Innovasjon Norge

Regionale tiltak

RB.2 strategi	Tiltak	Operatør
1. Bidra til å utvikle lokalsamfunn som preges av nyskaping og rekruttering som kan møte utfordringene mht. kompetanse, næringsliv og infrastruktur	a. Bedret nettverk samarbeid b. Utvikle kompetansesenter c. Samarbeid skole- næringsliv d. Styrke FoU-miljø i kommunene e. Tettstedsutvikling f. Kultur - næringsliv g. Felles markedsføring av regioner/områder	Fylkeskommunen/ Innovasjon Norge

Programområde: Infrastruktur

Ramme 2004: 9,6 MNOK

Bransjerettede tiltak

IF.1 strategi	Tiltak	Operatør
1. Sikre næringslivets behov for leveringssikkerhet, distribusjon og digital infrastruktur	a. Digital infrastruktur; sprede- og nyskappingsnett	BBFT/kommunene

Regionale tiltak

IF.2 strategi	Tiltak	Operatør
1. Tilrettelegging for næringsrettet infrastruktur og logistikk-løsninger	a. Transport og logistikkanalyser b. Kartlegging av infrastruktur, strømmettet c. Digital infrastruktur; Skolenett d. Investeringsprosjekter næringsområder e. Vannkvalitetsforbedring	Fylkeskommunen

VEDLEGG : Konsekvenser av omlegging av RDA for Troms

Tabellen nedenfor gjengir beregninger gjort av Møreforskning og viser kostnadsøkningen for næringslivet i Troms på kommunenivå. Beregningene er gjort med utgangspunkt i år 2000⁷ og viser kostnadsøkningen ved full arbeidsgiveravgift på 14,1 %. I beregningene er det tatt hensyn til bagatellmessig støtte.

Som det fremgår av tabellen er det spesielt Tromsø, Harstad og Finnsnes som vil ha den største avgiftsøkningen. I underkant av 60 % av avgiftsøkningen vil komme i Tromsø, mens for Harstad og Finnsnes er økningen henholdsvis 17 % og 7 %. For resten av kommunene i Troms ligger andelen av økningen mellom 0,2 % til 3 %. Samtidig vil konsekvensene i disse kommune kunne bli alvorlig. Spesielt for regioner der man har et ensidig næringsliv. Regioner med større hjørnesteinsbedrifter innenfor de mest sårbare næringer vil være mest utsatt.

		Estimert kostnadsøkning etter omlegging
Sum landsdelen		1 318 583 526
kommune		
Harstad	1901	74 163 674
Tromsø	1902	255 854 076
Kvæfjord	1911	6 391 940
Skånland	1913	9 541 896
Bjarkøy	1915	1 079 239
Ibestad	1917	2 284 216
Gratangen	1919	1 875 666
Lavangen	1920	1 666 564
Bardu	1922	8 864 104
Salangen	1923	5 714 233
Målselv	1924	12 901 876
Sørreisa	1925	9 771 549
Dyrøy	1926	2 651 573
Tranøy	1927	3 635 862
Torsken	1928	1 439 835
Berg	1929	1 677 433
Leivik	1931	29 252 544
Balsfjord	1933	13 549 521
Sum Troms		442 315 792

Tabell 1. Estimert kostnadsøkning fordelt på kommunenivå

⁷ Endringer i form av etablering/nedlegginger kan gjøre at de mest detaljerte opplysningene må tolkes med varsomhet. Tallene er best på et mer overordnet nivå. Beregningene er etter bostedsadresse, dvs. at en ikke beregner effekter i sone 1, slik at betydningen av pendling ikke blir illustrert i disse tabellene.

Konsekvenser av kostnadsøkningen for den enkelte region avhenger av hvor robust næringslivet i regionen er. En region med mer differensiert næringsliv vil være mindre utsatt for svingninger enn der næringslivet er relativt ensidig. Det vil også avhenge av innslaget av sårbare næringer. Hvilke næringer som er mest følsomme overfor økt arbeidsgiveravgift er en kombinasjon av hvor stor andel arbeidskraftkostnadene utgjør i produksjon, i hvilken grad en kan velte kostnadsøkningene over i prisene uten at etterspørselen reduseres for mye og hvor små marginer den aktuelle bransjen er preget av. I tabellen nedenfor vises kostnadsøkning pr. næring pr. kommune i privat sektor. Det er tatt hensyn til bagatellmessig støtte.

Tabell 2. Kostnadsøkning pr. næring pr. kommune i privat sektor

Fjernet jordbruk og fiske og samt jernmalm (13) og korrigert for sektor 15 etter sysselsettingstall på 5-sifret nivå

Troms Bostedskommune	Ubestemt	Berg-verksdrift og utvinning	Industri	Kraft og vann-forsyning	Bygg- og anlegg	Vare-handel og reparasjoner	Hotell- og restaurant virksomhet	Transport og kommunikasjon	Finansiell tjenesteyting og forsikring	Forretningsmessig tj.yt. og eiendomsdr.	Andre personlige og sosiale tjenester	Sum
Harstad	-	-	13 373 074	1 951 477	7 218 666	15 535 780	2 636 017	16 273 149	5 413 694	8 490 114	3 271 701	74 163 674
Tromsø	-	232 382	22 622 080	5 670 653	26 056 149	39 641 858	13 020 008	63 067 559	30 760 784	36 622 594	18 160 009	255 854 076
Kvæfjord	-	-	1 076 901	128 179	660 558	948 815	175 190	2 268 775	162 494	657 042	313 985	6 391 940
Skånland	-	-	1 622 040	286 100	1 827 742	954 957	250 884	2 881 697	207 233	657 784	853 460	9 541 896
Bjarkøy	-	-	85 713	-	113 231	79 972	7 577	722 780	-	69 966	-	1 079 239
Ibestad	-	-	271 417	-	129 893	194 971	59 251	1 376 341	89 175	68 026	95 142	2 284 216
Gratangen	-	-	151 772	-	714 569	171 957	30 647	362 743	43 975	177 136	222 866	1 875 666
Lavangen	-	-	81 326	36 428	845 457	56 411	42 003	378 208	-	65 786	160 945	1 666 564
Bardu	-	-	638 427	864 600	929 474	787 373	252 439	3 671 826	409 066	988 047	322 852	8 864 104
Salangen	-	-	932 933	420 664	1 240 087	421 287	211 624	1 102 411	293 805	352 248	739 176	5 714 233
Målselv	23 191	-	977 455	998 243	2 504 449	1 428 917	508 303	4 329 780	607 224	919 440	604 875	12 901 876
Sørreisa	-	-	2 454 009	272 474	1 365 401	1 594 271	126 308	1 785 378	646 435	731 309	795 963	9 771 549
Dyrøy	-	-	772 378	-	900 535	105 911	109 385	525 662	-	108 550	129 151	2 651 573
Tranøy	-	-	639 855	161 269	347 470	500 880	63 479	1 122 880	31 664	310 257	458 099	3 635 852
Torsken	-	-	-	85 451	306 060	100 698	20 366	599 831	-	300 862	26 567	1 439 835
Berg	-	628 521	96 802	31 391	79 717	59 139	30 565	193 373	21 834	461 994	74 096	1 677 433
Lenvik	-	41 342	7 001 141	1 079 472	2 599 113	3 963 538	1 074 661	7 551 261	1 644 505	2 474 707	1 822 804	29 252 544
Balsfjord	-	-	1 205 664	598 377	4 051 425	2 547 519	258 864	3 414 600	688 866	447 485	336 719	13 549 521
sum	23 191	902 244	54 002 987	12 584 779	51 889 996	69 094 256	18 877 570	111 628 255	41 020 756	53 903 348	28 388 410	442 315 792

Tabell 3. Kostnadsøkning pr. næring pr. kommune i privat sektor, andelen av kostnadsøkningen i kommunene

Troms Bostedskommune	Ubestemt	Berg-verksdrift og utvinning	Industri	Kraft og vann-forsyning	Bygg- og anlegg	Varehandel og reparasjoner	Hotell- og restaurant virksomhet	Transport og kommunikasjon	Finansiell tjenesteyting og forsikring	Forretningsmessig tj.yt. og eiendomsdr	Andre personlige og sosiale tjenester
Harstad	0,0 %	0,0 %	18,0 %	2,6 %	9,7 %	20,9 %	3,6 %	21,9 %	7,3 %	11,4 %	4,4 %
Tromsø	0,0 %	0,1 %	8,8 %	2,2 %	10,2 %	15,5 %	5,1 %	24,6 %	12,0 %	14,3 %	7,1 %
Kvæfjord	0,0 %	0,0 %	16,8 %	2,0 %	10,3 %	14,8 %	2,7 %	35,5 %	2,5 %	10,3 %	4,9 %
Skånland	0,0 %	0,0 %	17,0 %	3,0 %	19,2 %	10,0 %	2,6 %	30,2 %	2,2 %	6,9 %	8,9 %
Bjarkøy	0,0 %	0,0 %	7,9 %	0,0 %	10,5 %	7,4 %	0,7 %	67,0 %	0,0 %	6,5 %	0,0 %
Ibestad	0,0 %	0,0 %	11,9 %	0,0 %	5,7 %	8,5 %	2,6 %	60,3 %	3,9 %	3,0 %	4,2 %
Gratangen	0,0 %	0,0 %	8,1 %	0,0 %	38,1 %	9,2 %	1,6 %	19,3 %	2,3 %	9,4 %	11,9 %
Lavangen	0,0 %	0,0 %	4,9 %	2,2 %	50,7 %	3,4 %	2,5 %	22,7 %	0,0 %	3,9 %	9,7 %
Bardu	0,0 %	0,0 %	7,2 %	9,8 %	10,5 %	8,9 %	2,8 %	41,4 %	4,6 %	11,1 %	3,6 %
Salangen	0,0 %	0,0 %	16,3 %	7,4 %	21,7 %	7,4 %	3,7 %	19,3 %	5,1 %	6,2 %	12,9 %
Målselv	0,2 %	0,0 %	7,6 %	7,7 %	19,4 %	11,1 %	3,9 %	33,6 %	4,7 %	7,1 %	4,7 %
Sørreisa	0,0 %	0,0 %	25,1 %	2,8 %	14,0 %	16,3 %	1,3 %	18,3 %	6,6 %	7,5 %	8,1 %
Dyrøy	0,0 %	0,0 %	29,1 %	0,0 %	34,0 %	4,0 %	4,1 %	19,8 %	0,0 %	4,1 %	4,9 %
Tranøy	0,0 %	0,0 %	17,6 %	4,4 %	9,6 %	13,8 %	1,7 %	30,9 %	0,9 %	8,5 %	12,6 %
Torsken	0,0 %	0,0 %	0,0 %	5,9 %	21,3 %	7,0 %	1,4 %	41,7 %	0,0 %	20,9 %	1,8 %
Berg	0,0 %	37,5 %	5,8 %	1,9 %	4,8 %	3,5 %	1,8 %	11,5 %	1,3 %	27,5 %	4,4 %
Lenvik	0,0 %	0,1 %	23,9 %	3,7 %	8,9 %	13,5 %	3,7 %	25,8 %	5,6 %	8,5 %	6,2 %
Balsfjord	0,0 %	0,0 %	8,9 %	4,4 %	29,9 %	18,8 %	1,9 %	25,2 %	5,1 %	3,3 %	2,5 %
sum	0,0 %	0,2 %	12,2 %	2,8 %	11,7 %	15,6 %	4,3 %	25,2 %	9,3 %	12,2 %	6,4 %

Vi ser at tjenesteytende næringer også vil stå for en stor andel av kostnadsøkning og disse bedrifter er først og fremst lokalisert i byer. Spesielt gjelder dette for Tromsø og Harstad

Både innenfor industri og bygg og anlegg vil en kunne finne de største bedriftene i distriktskommunene. I den grad disse er hjørnesteinsbedrifter med et lite diversifisert næringsliv, kan økningen i arbeidsgiveravgiften få alvorlige konsekvenser. Innenfor industrien vil Sør – Troms og Midt – Troms regionene rammes hardest av økt arbeidsgiveravgift. Innenfor bygg og anlegg er det spesielt Indre Sør – Troms, Midt – Troms og kommunene Balsfjord og Skånland som rammes hardt.

For varehandel og reparasjoner er det byene i Troms samt distriktskommunene Balsfjord, Tranøy, Sørreisa, Målselv, Kvæfjord og Skånland som merker sterkest til kostnadsøkningen.

Tabell 4. Kostnadsøkning fordelt på næring, %-vis økning

Troms	Berg- verksdrift og utvinning	Industri	Kraft og vann- forsyning	Bygg- og anlegg	Vare- handel og repara- sjoner	Hotell- og restaurant virksom- het	Transport og kommuni- kasjon	Finansiell tjeneste- yting og forsikring	Forretnings- messig tj.yt. og eiendomsdr.	Andre personlige og sosiale tjenester
	0 %	12 %	3 %	12 %	16 %	4 %	25 %	9 %	12 %	6 %

For transport og kommunikasjon vil 25 % av kostnadsøkningen komme innenfor denne bransjen i Troms. Det er på grunn av at man innenfor transportnæringen ikke kan motta bagatellmessig støtte⁸. Da denne næringen heller ikke kan motta transportstøtte vil konsekvensene ved økt arbeidsgiveravgift ha store utslag for den enkelte bedrift. Andelen av kostnadsøkningen for andre næringer i Troms er vist i tabell 4.

⁸ EU-kommisjonen nå har foreslått at også transportsektoren skal omfattes av regelverket for bagatellmessig støtte.

